

prije svega odnosi na razvoj novih vrijednosti i etike te na izgrađivanje novih društvenih zakonitosti i mehanizama, što bi trebalo dovesti do zaustavljanja uništavanja okoliša i takve re-produkcije ukupnog društvenog života na planetu Zemlji koji ne bi dovodio u pitanje (prirodne) osnove života. Ekonomska kvaziracionalnost namjesto skupne racionalnosti glavna je snaga iza Znanosti (prirodne i tehničke) i Tehnologije. Humanističke i društvene znanosti imat će zadatak da to pokušaju demistificirati.

Pred kraj ovog dijela knjige autor razmatra odnos okoliša i poslova (zaposlenja) u suvremenom svijetu te nove modele blagostanja. Poglavlje na kraju same knjige posvećeno je obrazovanju i kulturi. Nešto opsežnija zabilješka o tome: obrazovni sustavi niti po strukturi niti po sadržaju nisu pripremljeni za suvremene razvojno-»okolišne« izazove. Sve je usmjereno na školske predmete, kolegije, discipline te na postizanje kvalifikacija. Sve se testira i objektivno mjeri. Obrazovanje za odgovornost formalni je cilj koji se u praksi obrazovanja nedovoljno afirmira. Sadržaji *curriculum*a su partikularni i ne dosežu se odgovori na pitanja koja postavlja ekološka kriza. Predmetna struktura obrazovanja mora biti inovirana a edukacija edukatora (*teacher-training*) stubo-kom izmijenjena. Obrazovanje odraslih mora pružiti odgovore na pitanja koja dolaze od ekološkog restrukturiranja biznisa, kućanstava i lokalnih uprava.

Zanimljivo je da knjiga nema zaključak. Čini se tako kao da se razmatranja sadržana u knjizi naprosto nastavljaju. Planet je naš zajednički dom. Samo umni bolesnici razaraju vlastiti dom. Riječ je o tome da se to konačno shvati i počne djelovati, postupno ali stvarno.

Vrijednost knjige je prije svega u tome što potiče na razmišljanje i traganje za odgovorima. Iznosene misli nisu tek puka spekulacija, već su nastale iz gustog prožimanja sa zbiljom svijeta, posebno Europe.

Eventualno pitanje nedostatka sustavnosti u sadržajnoj strukturi ovdje je besmisleno postaviti. Autor sustavno otvara pitanja i potiče na razmišljanje. U tome je ova knjiga itekako sustavna.

Vladimir Lay

Karl Bruckmeier

STRATEGIEN GLOBALER UMWELTPOLITIK

»Umwelt und Entwicklung« in den Nord-Süd-Beziehungen

Westfälisches Dampfboot, Münster 1994, 294 str.

Kao što je globaliziranje ekoloških problema nakon svjetske konferencije u Stockholmu dospjelo u svijest javnosti, isto je tako i problem »okoliša i razvoja«, kao »šifra« za održivi razvoj (još uvijek nejasan put s onu stranu vladajućeg modela: »moderniziranje kao industrijaliziranje«) nastupio u svijesti javnosti.¹

Podnaslov ove knjige, »Okoliš i razvoj« u odnosima Sjever-Jug, označuje temeljni aspekt autorove analize strategija globalne politike prema okolišu (*Umweltpolitik* = politika prema okolišu/ekološka politika), a osobito »održivog razvoja«. Bitna pretpostavka od koje autor polazi jest teza da današnji svijet nije jedinstven, već se u njemu izrazito prepoznaju »dva svijeta« – razvijeni industrijski sjever i nerazvijeni, uglavnom agrarni jug. Različiti

1 Karl Bruckmeier, sociolog, rođen 1952. Provodi empirijska društvena istraživanja u različitim institucijama u Berlinu, a među inima i u Znanstvenom centru (*Wissenschaftszentrum*). Objavljivao je radove iz područja humane ekologije, socijalnih pokreta, ekološke politike itd., kao na primjer: *Kritik der Organisationsgesellschaft* (Münster, 1988), *Die Bürgerbewegungen in der DDR und in den ostdeutschen Bundesländern* /u koaut. s Gerda Haufe/ (Opladen, 1993).